

دانشور

رفتار

روان‌شناسی بالینی و شخصیت

رابطه مولفه‌های خانوادگی با نگرش به مواد مخدر در بین دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر تهران

نویسندگان: دکتر علی دلاور^۱، علی محمد رضایی^{۲*} و ابراهیم علیزاده^۳

۱. استاد دانشگاه علامه طباطبایی

۲. عضو هیأت علمی دانشگاه سمنان

۳. کارشناس ارشد سنجش و اندازه‌گیری دانشگاه علامه طباطبایی

* Email: rezzei-am@yahoo.com

چکیده

هدف از پژوهش حاضر تعیین رابطه مولفه‌های خانوادگی با نگرش دانش‌آموزان به مواد مخدر بوده است. به همین منظور ۸۶۳ دانش‌آموز دختر و پسر مقطع متوسطه شهر تهران به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای طبقه‌بندی شده انتخاب و به ابزار تحقیق (پرسشنامه نگرش سنج مواد مخدر و مقیاس سنجش مولفه‌های خانوادگی)، پاسخ دادند. اطلاعات گردآوری شده با استفاده از آزمون‌های *U* من ویتنی و ضریب همبستگی اسپیرمن تحلیل شدند. نتایج نشان داد که دانش‌آموزانی که والدینشان از مواد مخدر استفاده می‌کردند، نسبت به سایر دانش‌آموزان نگرش مثبت‌تری به مواد مخدر داشتند. بین احساس نا ایمی در کانون خانواده و نگرش دانش‌آموزان نسبت به مواد مخدر رابطه مثبتی وجود داشت. با افزایش تحصیلات والدین، تصورات غیرواقعی دانش‌آموزان در مورد خطرات مواد مخدر کاهش یافته و با افزایش تحصیلات پدر نگرش دانش‌آموزان نسبت به اثرات مواد مخدر منفی‌تر شده بود. اما افزایش یا کاهش تحصیلات مادر با نگرش دانش‌آموزان نسبت به مصرف و اثرات مواد مخدر رابطه معناداری نشان نداد. همچنین با افزایش میزان درآمد خانواده، نگرش دانش‌آموزان به اثرات مواد مخدر منفی‌تر شده بود، در حالی که بین میزان درآمد خانواده و علاقه دانش‌آموزان به مصرف مواد و همچنین تصورات غیر واقعی آنها در مورد خطرات مواد مخدر رابطه معناداری مشاهده نشد.

کلید واژه‌ها: نگرش، اعتیاد، مواد مخدر، دانش‌آموز، تهران.

• دریافت مقاله: ۸۴/۱۰/۲۷

• ارسال برای داوران:

(۱) ۸۴/۱۱/۴

(۲) ۸۴/۱۲/۵

(۳) ۸۴/۱۲/۱۵

• دریافت نظر داوران:

(۱) ۸۴/۱۲/۷

(۲) ۸۵/۱/۱۵

(۳) ۸۸/۱/۱۶

• ارسال برای اصلاحات:

(۱) ۸۶/۸/۵

• دریافت اصلاحات:

(۱) ۸۷/۱۱/۲۶

• ارسال برای داور نهایی:

(۱) ۸۷/۱۲/۷

• دریافت نظر داور نهایی:

(۱) ۸۸/۱/۱۵

• پذیرش مقاله: ۸۸/۲/۷

Scientific-Research Journal
Of Shahed University
Sixteenth Year, No.37
Oct.-Nov. 2009
Clinical Psy. & Personality

دوماهانامه علمی - پژوهشی

دانشگاه شاهد

سال شانزدهم - شماره ۳۷

آبان ۱۳۸۸

مقدمه

مصرف مواد مخدر در بین نوجوانان سراسر جهان رو به فزونی است [۱]. به نحوی که یک از شایع‌ترین اختلالات روان‌پزشکی را در رده سنی نوجوانی و جوانی تشکیل می‌دهد [۲]. در آمریکا ۷۹ درصد نوجوانان، مشروبات الکلی، ۷۲ درصد سیگار و ۴۷ درصد حشیش را مصرف

کرده‌اند [۳]. گزارش سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد که در دنیا حدود ۲۰۰ میلیون معتاد به انواع مواد مخدر وجود دارد که بیشترین شیوع اعتیاد با ۲/۸ درصد در ایران می‌باشد [۴]، و همین امر لزوم انجام تحقیقات مختلف پیرامون عوامل موثر بر اعتیاد را آشکار می‌سازد.

1/2 Y € ... Á Á € / ...

© Á / { Z / I Á Y ... Á Á € / ...

[35] d † Á | 1/2 Y | ... Á] Á Á { Y Á ...

1/2 Y { Š É ... Á / { Y 1/2 Z ...

[36] | Á É ... Á / | Á É / ...

L Á / Z / ... Á, © Ó / Á É ...

... Z ^ Á ... Á] Á Á / ...

. é y z ... Á É • Z / ...

37 Á • Z • Á { ...

$\frac{1}{2} Y \in \dots$] Y •

$w z \wedge \dots$

$\frac{1}{2} Y \in f y \{$	$\frac{1}{2} Y \in \wedge a$	$Z \dots$	$M \dots$
0/902 0/883	0/914 0/830	0/908 0/847	D É È Z » • M • Z]
0/916 0/859	0/919 0/867	0/918 0/861	D É È Z » • M • Z]
0/776 0/865	0/832 0/839	0/810 0/851	D É È Z » • M • Z]

• Z / ...
 Ä / f ...
 Ä // { ...
 { Y Ä ...
 • Y ...

» Z ...
 Ä / f ...
 Ä // { ...
 { Y Ä ...
 • Y ...
 ...
 ...
 ...
 ...

377 • Z • ...

$$\frac{1}{2} Y \in \mathbb{R} \rightarrow \{ \hat{A} \mid \hat{A} \in \mathbb{R} \} \text{ and } \frac{1}{2} Y \in \mathbb{R} \rightarrow \{ \hat{A} \mid \hat{A} \in \mathbb{R} \}$$

z c Z / Z O E / A E | c A S M Y A | A i " € s   É Y € / A P E A V 2 A • Y M d M { A c Z Y O —
 A / d ^ ^ / , j c A E / / V Z A M # A p z p Y # € • »   • A - A A A € % € 3/2 i A | A E » 2 Z O F A S i " € s
 % € / , i c A E / V A E c Z / Z O E A E | c A S M Y A | Y {   • | / z p Y A A • % € 1/2 A » . Z I A - { A Y € A {
 A # € • / , » c Y € / | Y z p Y A A / M ^ ^ / E c e j »   c A Z p " 0 0 1 t ~ / # { (c Y € A # € • » c Y) € i Y
 . / c p c Y € ~ y   (3 μ A) n A e a i ' J E Z i • € q Y A n E A Y { Z A
 É Y € / A P E A V 2 A • Y M d M { A c Z Y O —   Z / E ° A E e A S M A p z i ' J Z I A E » 2 Z O E
 • A - A A A € % € 3/2 i A | A E » 2 Z O F A S i " € s   , | / A E A / A { Z " f | # Y Y A Z A E J E M E A A A
 • | / z p Y A A • % € 1/2 A » . Z I A - { A Y € A {   Z A E J E M A Y A E e A S M A p z i ' J Z I O Z
 c A Z p " 0 0 1 t ~ / # { (c Y € A # € • » c Y) € i Y | / i W Z e v A i " € s | A E A { Z • | # Y Y A Y
 (5 μ A) n A e a i ' J E Z i • € q Y A n E A Y { Z A   • | / z p Y A A • % € 1/2 A » . Z I A - { A Y € A {
 A / E c Y S A l c M M ^ 3 e i ' c A / i A A E » 2 Z O E c A ~ | m z p Y A A • Y A S M Y d € A z e . Y A A e
 , | c A V Z e # M p z p Y # € • z c Z / Z O E A E | e A A / A E / ° E / E e A S M Y E { • Y A m A
 1/2 Z O E / A E # Y A Y S A A M z i ' J Z I O Z A / d ^ ^ / , j / A E A { Z • | # Y Y A Z A E J E M . Y
 A / n A A i | i W z v A i " € s | c A E / V A E c Z »   • | / z p Y A A • % € 1/2 A » . Z I A - { A Y € A {
 { Y # € • q } Z - { e | d Y A Z V A A E A f s € 3 1/2 Z O E / z p Y A A / M ^ ^ / E c e j % € ; A f ^ i
 É | # Y A A e z / M € f A V 2 Y | c # € s z »   • Z / J S - 3 e . Y A A A A # € • A Y €] Z A Y Y {
 - / # A p z p Y A A / M ^ ^ j % € € e € q 3 { q } Z - {   { Y A A / M Y | / d • % € € e € q 3 • { É € i A »
 { Y A M Y d • % € / A | // Y A A / e q // 1/4 % Y d • € s   . { • Y { z »
 { Y A A / M ^ ^ j % € € e € q 3 { c Z ^ n Z A E f M Y ~ 3
 . { A E » 2 Y | e # € s »

1 A A i " Z I A e A A ^ # E v i » E V Z y Z 5 (μ A) m

Z A e a i ' c Z i »	{ Y e	{ Y A # € • » q } Z • p 3/4 E d Y A Z 1/4 » • A S M Y # A e z »	Z A . Z i A x € y
39578	619	€ i y	• z p Y A A { Z c n t € i Y
48332	217	A ,]	
39509	619	€ i y	• z p Y # € • »
45297	217	A ,]	
40240	619	€ i y	• z p Y A A { Z c n t € ~ y
44921	217	A ,]	

1 A A i " E s • E Y E A P E A A A • A M m

• z » { Y A # € ~ y	• z » { Y A # € • »	• z » { Y A # € € i Y	Z A . Z i A x € y
-2/470	-3/127	-4/596	Z
0/001	0/001	0/001	(A S) E E • Y { Z A t »

37 A • Z ° A { , μ Z # 8 1/2 I Z I A Z A Z ' O E i c • V { A E A E • F Z I V A Z # S • O E O E V A A E , A A Y Z A A A n e S A r (R a f f a t) C l i n i c a l P s y . & P e r s o n a l i t y U n i v e r s i t y / 1 6 Y e a r / 2 0 0 9 / N o . 3 7

É YoÁMM Z DOY fE ZAHÉZVÁI r (187) k €,ÊÉ V . ZB
 • Á ¿

29. Barnes, G.M. & Welte, S. (1984). Adolescent alcohol abuse and other problem behaviors: Their relationships and common parents influences. *Journal of Adolescence and Youth*, 13, 329-348.

{ Y Á m Z A E z ± É Y Z M B 7 3 4 Ì ^ u 1/2 Z Z 2 0
 : 1/2 Y . É A Z B Á T Á O Á T u É ± Z Á Á 1/2 Z Z É Z a
 . 1/2 Y A E Z E E ¿ Y {

1/2 Z É Z A Á A É Y A Y É O É A (136) Á 1/4 m ¿ . A Y
 É » Ó (Z Y A X A É S Y 1/2 Á . É E e

• | z { » Y A A] 1 € A Z I T Y (135) Z “ , 1/2 Z » 3 2 , œ »
 . € Ì ^ c e I » Z O Y f E A e

É ° , ã € 3 A n A c a \ ] : { É Y (185) , d ± € A 3 3
 . € ^ » 1 3 E €

{ Z Á A 1/2 Y (Z O E 3 5 Z Á ± (135) É ~ • , É r ' Á 4 e
 c Z » É y . Z Á Y Z ' : • A » . S V E É ± Z Á Á » Z Z É Z a
 . É Y Z 1/4 f m Y

, É Y Z É Z Á T V Á { Y (137) Z É | A E É € A E 3 5 Á Á »
 . 1/2 Á A E Y e Z Á A n Y O E Y Y E A E Z Á A » Z Z É Z a

36. Kuther, T.L. (2002). Rational decision perspectives on alcohol consumption by youth: Revising the theory of planned behavior. *Journal of addictive Behavior*, 27, 35-37.

37. Brehm, S. & Kassins, S. (1999). *Social Psychology*. Forth edition. Houghton Mifflin Company.

38. Kenrick, D.T; Neuberg, S.L. & Cialdini, R.B. (1999). *Social Psychology first edition*-allyen & Bacon.

39. Baron, R.A. & Byrne, D. (2000). *Social Psychology*.Ninth edition. Mass achusetts: Allyen & Bacon.

40. Taylor, S.E., Peplau, L.A, & Cears, D.O. (2000). *Social psychology*. Tenth edition NJ: Practice-Hall Inc.

41. Russell, D., Peplau, L.A. & Fergusen, M.L. (1978). Developing a measure of loneliness. *Journal of Personality Assessment*, Vol. 42, 290-294.

42. Anastasi, A. (1982). *Psychological testing*^h (5 ed.). New York: Macmillan.

43. Kandel, D.B. (1980). Drug and drinking behavior among youth. *Annual review of sociology*, 6, 235-286.

44. Bandura, A. (1972). *Social learning theory*. Englewood cliff, NJ: Prentice- Hall.

15. Garmezy, N. (1983). Stressors of childhood In N. Garmezy & M. Rutter (Eds). *Stress, coping and development in children* (pp.43-84). New York: McGraw-Hill.

16. Rutter, M; MacDonald, J; Le Couteum, A; Harrington, R; Bolton, P. & Bailey, P. (1990). Genetic factors in psychiatric disorders. II. Empirical findings. *Journal of child psychology and psychiatry*, 31, 39-38.

17. Werner, E.E. (1989). High-risk children in young adulthood: A Longitudinal study from birth to 32 years. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59, 72-81.

18. Kaplan, H.I; Sadock, B.J. (2000) Mood disorders. In: Kaplan H.I.; Sadock B.J. *Comprehensive textbook of psychiatry: From Wiliams & Wilkins*. Baltimore: USA, 16: 108.

19. Biederman, J; Hirshfeld, H; Becker, DR; Rosen Baum J.F.; et al. (2001) Lack of association between parental alcohol or drug addiction and behavioral inhibition in children. *Am J Psychiatry*, 158(10): 1731-3.

20. Lapham SC; Smith E.C.; De-Baca J.; Chang I.; et al. (2001) Pervallence of psychiatric among persons convicted of during while impaired. *Arch Gen Psychiatry*, 58(10): 943-90.

21. Robins, L.N. (1980) The natural history of drug abuse. *Acta Psychiarica Scandanvica*, 62 (Suppl. 284). 7-20.

22. Farrington, D.P; Gallagher, B; Morley, L; ledger, R.J, & West, D.J. (1985). *Cambridge study in Delinquent Development: Long term follow-up* (first annual report to the home office, August 31, 1985). UK: Cambridge University press.

(137) | v f P , 1/2 Z » T Z A Z Á » • E Z ^ 3 4 A Y » Z 3 €]
 Á E É O A , E f < Y L A q Y Á i | Y A Á T » Y { A Y Y
 3/4 Ì ^ A 1/4 m | E O Y Á » Z % E m , É É A J . O E Z » • {
 É ' Á A € S A » . (E E u A E A Y j N E Y E e <
 . Z Á Ì q Y Á Z A E f ¿

24. Hawkins, J.D; Catlano, R.F, & Miller, J.Y. (1992). Risk and protective factors for alcohol and other drug problems in adolescence and early adulthood: implications for substance abuse prevention. *Psychological Bulletin*, 112, 64-105.

25. Jessor, R. & Jessor, S.L. (1977). Problem behavior and psychosocial development: A longitudinal study of youth. San Diego: academic Press.

26. Kandel, D.B; & Anderwsk. (1987). Processes of adolescent socialization by Parents and peers. *International journal of Addictions*, 22, 319-342.

27. Patterson, G.R, Chamberlain, P. & Reid, J.B. (1982). A comparative evaluation of a parent training program. *Behavior Therapy*, 13, 638-650.

37 Á • Z ° Á { , Ü Z A B 1/2 I Z]] Á Z < Z ' O E Ì • Y { A E Á É É Z Z Á V Á Z f S O E O E Á É , 3 4 Y Z Á Á Z A Á Z A S A D A N E S A V Á R (R a i t a r) C l i n i c a l P s y . & P e r s o n a l i t y U n i v e r s i t y / 1 6 Y e a r / 2 0 0 9 / N o . 3 7